

ANDERSTALIGE KINDEREN

SAMEN VOOR RYAN

INHOUDSOPGAVE

Inhoud & introductie	4
Welbevinden.....	5
Meertaligheid	9
Ouders van Anderstalige Kinderen.....	16
(Leren) lezen & schrijven	18

INHOUD & INTRODUCTIE

Voor je ligt de reader **Anderstalige Kinderen van het project Anderstalige kinderen - Samen voor Ryan**. Doel van het project is om elk kind binnenstaander te laten zijn van de maatschappij. Voor anderstalige kinderen kan dit een uitdaging zijn, omdat ze eerder op achterstand komen te staan, sociaal, cultureel en op het gebied van taal- en leerprestaties. Gelukkig geeft jaren aan wetenschappelijk onderzoek inzicht in hoe anderstalige kinderen leren en ontwikkelen. Ook geeft het aanwijzingen voor je eigen professionele handelen.

Bij het werken met anderstalige kinderen spelen verschillende culturele achtergronden, ervaringen, leefsituaties, taalvaardigheden en verschillende fases van ontwikkeling. Een aanpak van one-size-fits-al, een algemene aanpak voor alle anderstalige kinderen van 0-18, past hen niet.

Daarom zal het zoeken zijn naar het juiste plan, gebaseerd op wat je weet van het kind. Deze reader geeft je inzicht in de ontwikkeling en praktische handvatten die je kunnen helpen om de aanpak voor elk anderstalig kind optimaal te maken.

WELBEVINDEN

Voorwaarden voor leren en ontwikkelen bij anderstalige kinderen

- In een veilige omgeving kan een kind zich ontwikkelen.
- Positieve relaties en een gevoel van verbinding zijn nodig voor een veilige omgeving voor het kind.
- Erkenning van het hele kind, met verschillende identiteiten, is onderdeel van een positieve relatie.
- Veerkracht wordt vergroot door positieve relaties met leeftijdsgenoten en professionals.
- Een open houding en een positief klimaat helpen bij het verkrijgen van een positieve relatie en laten het kind een veilige omgeving ervaren.

Welbevinden staat aan de basis van ontwikkelen en leren. Hiermee wordt een gevoel van **veiligheid, zelfvertrouwen, verbinding en betrokkenheid** bedoeld.

Meer weten

Anderstalige kinderen maken dezelfde fases van cognitieve ontwikkeling door als hun eentalige leeftijdsgenoten.

Sociale interactie is bij deze ontwikkeling een belangrijk onderdeel. Cultuur en taal bepalen hoe het kind leert, denkt en hoe het zich gedraagt. Op de opvang en in het onderwijs is het daarom belangrijk om

hiermee rekening te houden.

Er is een diversiteit aan achtergronden, ervaringen, culturen, talen en emoties. Emotie en sociale context spelen een grote rol in het leren. Zo zorgen stress en gevoelens van angst bij kinderen ervoor dat zij de taal niet of beperkt leren. Ook daarom is het belangrijk dat een kind zich veilig voelt.

Verbinding

Vaker dan gemiddeld hebben anderstalige kinderen te maken met problemen in hun welbevinden. Ze hebben een grote behoefte aan gevoel van verbinding. Verbinding betekent hier **positieve relaties** met leeftijdsgenoten en positieve, **stabiele relaties** met de professionals met wie ze te maken hebben. Een kind dat zich thuis voelt in de opvang en op school presteert beter. Daarbij moet het een balans zoeken enerzijds in een gevoel van **erbij horen** en anderzijds ook **erkend** worden met de verschillende identiteiten die het kind heeft. Jij kan als professional deze balans ook zoeken in hoe je het kind benadert. Met je kennis van de achtergrond, ervaringen en behoeftes van het kind kun je het kind ondersteunen bij het vinden van die balans. Je hele organisatie, leeftijdsgenoten en professionals kunnen impact hebben op het gevoel van verbinding van het kind.

Het is belangrijk om rekening te houden met het feit dat het structureel apart zetten van anderstalige kinderen er juist voor zorgt dat zij geen verbinding voelen met hun omgeving. Door het apart zetten voelen anderstalige kinderen zich niet erkend in wie ze zijn, met hun verschillende identiteiten. Als organisatie kun je een balans zoeken in extra begeleiding buiten de groep en binnen de groep.

Door **aandacht te geven aan diversiteit** in de groep kan je als professional een klimaat creëren van onderling contact, positieve interacties en het stimuleren van begrip. Met als voorwaarde **gelijke status** en **dezelfde doelen** voor de kinderen.

Zonder deze voorwaarden kan het juist mis gaan. Het kan namelijk leiden tot ongelijkheid, competitie en conflict in de groep. Een **positief klimaat** kan helpen met het ontdekken van, het kunnen omgaan met en het evalueren van verschillen. Dit draagt bij aan bewustzijn van sociale verhoudingen en burgerschaps- en andere vaardigheden, zoals reflectie, aanpassingsvermogen, kritisch denken en zelfvertrouwen.

Net als in het PO en de opvang, kunnen anderstalige leerlingen in **het voortgezet onderwijs** met gedeelde culturele achtergronden elkaar helpen. De verbinding tussen de kinderen door die gedeelde achtergrond kan helpen om de juiste taal- en psychosociale ondersteuning te vinden. Deze onderlinge relaties en relaties met andere leeftijdsgenoten draagt bij aan **taal- en identiteitsontwikkeling**. Deze relaties kunnen de kinderen later weer helpen bij de moeite met nieuwe maatschappelijke verwachtingen, hiërarchie, normen en waarden.

Veerkracht en veiligheid

Positieve relaties en een gevoel van verbinding zijn verbonden aan een gevoel van veiligheid. In een **veilige situatie** kan het kind positieve relaties aangaan. En een gevoel van verbinding ontstaat in een veilige en **stabiele** situatie. Anderstalige kinderen hebben bijvoorbeeld vaker te maken met minder zelfvertrouwen. In een veilige situatie kan zelfvertrouwen groeien. Het welbevinden van anderstalige kinderen kan worden beïnvloed, omdat een kind bijvoorbeeld weinig aansluiting vindt of onvoldoende Nederlands spreekt.

Anderstalige nieuwkomers zijn uit hun vertrouwde omgeving gehaald, hebben soms te maken gehad met schokkende gebeurtenissen, een onzekere leefsituatie, etc. Werken aan veiligheid en verbinding bij anderstalige kinderen vergroot hun **veerkracht**.

Een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling van het kind is **de identiteit**. Wie ben je zelf, ook door de ogen van de ander. Identiteit is niet stabiel, want deze wordt gevormd naar de **context**. Thuis kun je je anders laten zien dan op school. Het wordt ook vaak gelinkt aan een groep, aan cultuur, tradities, gedrag en geschiedenis. Anderstalige kinderen bewegen zich vaak in meerdere contexten. Dit vraagt dan een **meervoudige identiteit**. Een dubbel gevoel van er niet bij horen kan ontstaan als twee identiteiten niet naast elkaar kunnen bestaan.

Je kunt kinderen erkennen in hun identiteit door een open houding en het perspectief van het kind leren kennen. Een cultuursensitieve

aanpak door ruimte te maken en het hele kind zien, ondersteunt het kind in het bevestigen van de meervoudige identiteit. Dit helpt weer bij de overdracht van kennis van de thuistaal naar de taal in de opvang en op school en andersom (zie ook p. 9). De kinderen nemen hierin al hun kennis en vaardigheden mee, ook die ze in hun thuisomgeving hebben opgedaan.

Door het creëren van **“safe spaces”** kun je het kind ondersteunen in het bevestigen van de meervoudige identiteit. In deze veilige omgeving kunnen diverse kinderen samen betekenis geven aan ontwikkelen en leren. Daarin kunnen ze hun identiteiten en zelfvertrouwen ontwikkelen. Als professional kun je deze positieve omstandigheden stimuleren door relaties met ouders, thuishalen, culturen en identiteit te erkennen.

Een voorwaarde voor een gevoel van **acceptatie** en **veiligheid** is het **verwelkomen van culturen en talen**. Taal is belangrijk voor welbevinden en voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. In de thuishalen leert een kind de wereld voor het eerst kennen, worden **emoties** onder woorden gebracht en vindt de **eerste hechting** plaats. Als professional kun je met een open houding naar de achtergrond van het kind werken aan veiligheid. Accepteer en erken de achtergrond, ervaringen, cultuur en taal. Je kunt de talen bijvoorbeeld verwelkomen door ze een zichtbare plaats te geven in de klas (bijvoorbeeld op de deur), of in je lesaanbod.

Als je ziet dat een kind vastloopt en zich niet kan uiten, geef dan de ruimte om zich te uiten in de thuistaal. Dit helpt als je in dat geval dezelfde taal spreekt, een collega of klasgenoot het begrijpt, maar ook vertaalapps kunnen helpen. Je kunt ook het kind apart nemen om in een rustige omgeving te laten vertellen in het Nederlands wat hem of haar dwars zit.

Een positieve ontwikkel- en leeromgeving kun je creëren door de kinderen te laten werken met materialen die relevant zijn. Kies voor materialen die dichtbij de belevingswereld van het kind staan en die uitdagen om te leren. Bied het anderstalige kind de mogelijkheid om **zelf te oefenen, geef meer tijd** en maak gebruik van **pre-teaching**.

In de groep kun je onderling begrip stimuleren om een laag zelfbeeld en schaamte en angstgevoelens met betrekking tot taal of presteren tegen te gaan. **Activiteiten rondom zelfreflectie, feedback van leeftijdsgenoten en begeleiding** kunnen helpen bij het ontwikkelen van sociaalbewustzijn.

Sommige kinderen met een vluchtachtergrond hebben traumatische ervaringen. Als professional in de opvang of op school kun je deze natuurlijk niet oplossen. Hiervoor is een intensievere aanpak nodig. Het kan zich

uiten in concentratieproblemen, lichamelijke klachten, boosheid, terugtrekken, angst, lagere prestaties en teruggang in de ontwikkeling.

Als professional kun je hiervoor wel aandacht hebben door **traumasensitief handelen**.

Dit is gebouwd op deze principes:

- kennis over trauma's,
- het bezien van gedrag door een traumabril,
- veiligheid en vertrouwen in de relatie met de professional,
- stabiele relaties,
- het kind zelf met de emotie leren om te gaan,
- samenwerking tussen alle volwassenen waarmee het kind te maken heeft,
- en de zorg voor zichzelf als professional.

Deze aanpak is positief voor het gevoel van veiligheid. Het kan bijdragen aan de veerkracht van het kind. En zoals eerder genoemd zijn het voorwaarden voor leren en ontwikkelen.

Samenvatting

Het is belangrijk om te zorgen voor een positief klimaat en een veilige omgeving. Hierin kan het welbevinden en zelfvertrouwen van de kinderen groeien.

Kinderen laten in onderzoek in deze situatie zien dat ze betrokken zijn bij het aanbod. Belangrijk daarbij is wel dat het aanbod aansluit bij wat de kinderen interesseert en motiveert.

Meer lezen

EDINA-project over onderwijs aan internationale nieuwkomers via edinaplatform.eu

De traumasensitieve school door Anton Horeweg (2018)

LOWAN is een organisatie en platform voor nieuwkomers in de opvang en het onderwijs. Veel informatie is te vinden via lowan.nl

MEERTALIGHEID

Anderstalige kinderen leren Nederlands op school en in de opvang. Thuis ontwikkelen ze vaak hun thuistaal. Soms spreken ze thuis of met familie zelfs meer dan één taal.

Dit betekent dat ze zich meertalig ontwikkelen. De ontwikkeling van de taal bij meertalige kinderen kan anders zijn dan kinderen die

alleen met het Nederlands opgroeien en altijd onderwijs in Nederland hebben gevolgd. Met alle verschillende talen, verschillende thuissituaties en verschillende leerstijlen, zijn er toch omstandigheden die voor alle meertalige kinderen gelden.

Talen in één systeem

Verschillende talen kunnen niet los van elkaar gezien worden. In de hersenen zijn de talen onderdeel van **hetzelfde systeem**.

Dit betekent dat een kind dat met Nederlands bezig is, niet zijn of haar thuistaal kan uitschakelen. De talen zijn gekoppeld in de hersenen. Zelfs al denkt of praat het kind in één taal, beide talen zijn actief. De afbeelding van de ijsberg laat dit goed zien. De twee ijsbergen die boven het water uitsteken, zijn de talen. Dit is wat het kind spreekt, leest of schrijft in de ene of de andere taal.

Onder water zijn de twee ijsbergen aan elkaar verbonden. Dit zijn de onderliggende kennis en vaardigheden. Als een kind **kennis of vaardigheden** in de ene taal heeft, kan hij of zij deze **overbrengen naar de andere taal**.

Dit kunnen taalvaardigheden zijn, maar ook kennis en vaardigheden van andere gebieden. Leren gaat beter en sneller als kinderen bruggen kunnen bouwen tussen beide talen. De talen versterken elkaar dan.

Een voorbeeld

Als het kind al kan lezen in het Arabisch, dan heeft het al geleerd om de klank-tekens koppeling te maken. Die koppeling hoeft dan niet meer te worden uitgelegd; er moet alleen een brug worden geslagen naar welke klanken bij welke letter horen in het Nederlands. Als professional kun je dit proces ondersteunen door het gebruiken van de kennis in de eerste taal te stimuleren. Dit zorgt ook voor een gevoel van bekwaamheid bij het kind. Daarnaast helpt het bij het ontwikkelen van de tweede taal, het Nederlands.

Alleen al bij het leren van de taal, moeten meertalige kinderen meer koppelingen in de hersenen maken. Kinderen leren bijvoorbeeld wat een stoel is, dat je erop kunt zitten en het poten heeft. Dit heet het concept. Daarbij leren ze ook hoe het wordt genoemd, het label. Meertalige kinderen moeten twee labels leren: in het Nederlands en in de thuistaal. Het kan zijn dat ze al weten wat een stoel in de thuistaal is. Dan hoeven ze het concept niet meer te leren. Ze moeten dan alleen het Nederlandse label “stoel” erbij leren.

Twee talen verwerven door het jonge kind

Jonge kinderen en baby's kunnen al heel snel onderscheid maken tussen talen.

Ze leren meerdere talen met verschillende snelheden. De ene taal kan sneller gaan dan de andere, en dit kan ook wisselen. Van verwarring bij het aanleren van meerdere talen is geen sprake. Het kan wel zijn dat ze nog langere

tijd woorden van de ene taal in de andere gebruiken. Als ze een woord niet weten in de ene taal, wordt deze opgevuld door een woord in de andere taal.

Deze periode van het mixen van talen hoort bij de meertalige ontwikkeling van jonge kinderen. Deze fase gaat voorbij als het kind de talen verder ontwikkelt.

Code-switching bij kinderen op de basisschool en in het voortgezet onderwijs

Af en toe, maar heel bewust, gebruiken meertalige kinderen soms woorden of delen van zinnen in een andere taal. Dit heet code-switching. Meertalige sprekers doen dit als ze op hun gemak zijn en in gesprek met anderen die ook beide talen spreken. Deze flexibele aanpak om met taal om te gaan, laat ook een bepaalde sensitiviteit zien voor communicatie. In lessituaties kan dit ingezet worden als bouwsteen voor leren. Zo kan je het leren

van een taal aanmoedigen door aandacht te geven aan die specifieke woorden in het Nederlands. Ook kan het aanleiding geven voor het vergroten van het taalbewustzijn bij alle kinderen, niet alleen bij de anderstalige.

Dit kun je doen door het met de leerlingen te hebben over hoe woorden hetzelfde kunnen klinken, maar toch verschillende betekenissen hebben, of hoe er juist overeenkomsten zijn.

Taal leren

Meertalige kinderen moeten het Nederlands leren als hun tweede, derde of soms zelfs vierde taal. Daarvoor hebben ze input nodig en mogelijkheid om de taal zelf te gebruiken.

Bij input gaat het niet alleen om de tijd.

Er moet natuurlijk tijd zijn om het Nederlands te horen, te lezen en te kunnen gebruiken.

Maar belangrijker is de kwaliteit van de input.

Een taalrijke leeromgeving kan zorgen voor die kwaliteit. Hoe kun je als professional zorgen voor een taalrijke leeromgeving?

In een taalrijke leeromgeving is er begrijpelijk, voldoende en rijk aanbod, geef je kinderen de mogelijkheid om de taal actief te gebruiken door te praten of te schrijven en bied je leerzame feedback aan.

- **Visueel maken**

Voor alle leeftijden geldt dat het visueel maken van wat je zegt, of van de structuur van de dag, helpt om taal sneller te begrijpen. En dus te kunnen gebruiken. Vooral bij jonge kinderen op de opvang en kinderen in de basisschoolleeftijd kan het helpen om te zorgen voor plaatjes, zoals picto's (met het geschreven woord ernaast). Voor de dagindeling, of in het lokaal.

Spelen/werken

Kiezen

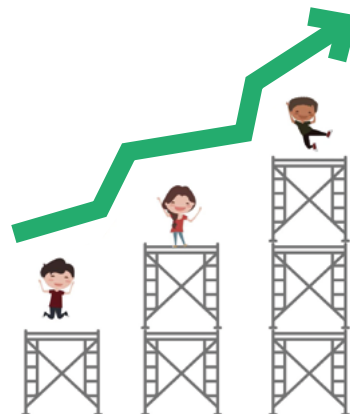
Spullen pakken

- **Context bieden**

Nieuwe woorden en nieuwe onderwerpen hebben context nodig. De context stimuleert niet alleen begrip, maar kan het onderwerp ook dichterbij het kind brengen. Zo draagt het bij aan motivatie en betrokkenheid. Thematisch werken biedt hiervoor veel mogelijkheden. Pre-teaching kun je doen door het aanbieden van nieuwe woorden uit de les en het doel van de les bespreken. In lessen die in eerste instantie niet over taal gaan, kun je toch ruimte maken voor het leren van taal.

- **Scaffolding**

Scaffold is een Engelse term voor 'steiger'. Bij gebruik van scaffolding zet je als professional als het ware iets voor het kind 'in de steigers'. De professional biedt ondersteuning die in de 'zone van de naaste ontwikkeling' ligt.

Door net boven het niveau van een kind leerstof of taal aan te bieden, wordt het kind uitgedaagd om een hoger niveau te bereiken. Scaffolding is dus een combinatie van het eerst aanbieden van veel ondersteuning aan kinderen en het geleidelijk afbouwen daarvan als hun expertise toeneemt. Scaffolding is er in veel varianten.

- **Ondersteunen met non-verbale communicatie**

Meertalige kinderen hebben doorgaans meer tijd nodig om vragen te kunnen beantwoorden of taken te kunnen uitvoeren. Zij moeten woorden eerst 'labelen' en koppelen aan de moedertaal, voordat ze kunnen reageren. Geef ze dus iets meer tijd om na te kunnen denken.

Meertalige kinderen steunen op non-verbale communicatie, zoals gebaren of mimiek, als ze je taal nog niet helemaal begrijpen. Ondersteun je vragen of je uitleg met duidelijke gebaren of gezichtsuitdrukkingen.

- **Samenwerken**

Samenwerken en coöperatieve werkvormen dagen het kind uit tot interactie die betekenisvol is.

DAT en CAT

DAT staat voor Dagelijkse Algemene Taalvaardigheid. Dit is de taal die je nodig hebt voor het dagelijkse leven (thuis), in de omgang met leeftijdsgenoten, of om aanwijzingen van de professional te begrijpen. Het beste leren kinderen deze DAT in interactie met leeftijdsgenoten. Binnen twee jaar is dit soort taalgebruik niet meer te onderscheiden van leeftijdsgenoten die alleen met het Nederlands zijn opgegroeid.

Op school wordt gewerkt aan een andere soort taal, de Cognitieve Academische Taalvaardigheid (CAT). Dit is de taal die nodig is om boeken te begrijpen, de uitleg van de

leerkracht te begrijpen en mee te praten over specifieke vakken. Het is vaak wat complexere en abstractere woordenschat en zinnen.

Deze soort taal duurt langer om te verwerven. Binnen 5 tot 8 jaar is dit taalgebruik gelijk aan dat van leeftijdsgenoten. Deze CAT kan ook thuis geoefend worden. Dat wil niet zeggen dat er thuis Nederlands gesproken moet worden. Het aanbieden van een rijk taalaanbod in de thuistaal, eventueel met de connectie naar het Nederlands zorgt ook voor groei. Wil je meer weten over hoe ouders dit kunnen doen, lees dan p. 16.

Met sprongen vooruit

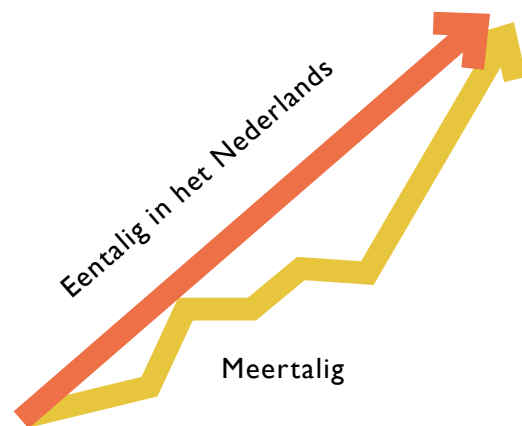
De taalontwikkeling gaat met stappen en sprongen bij meertalige kinderen, in plaats van in een rechte lijn, zoals bij eentalige kinderen. Soms duurt het dus langer voordat ze op niveau zijn. Vaker dan gemiddeld krijgen meertalige kinderen de diagnose TOS of een ander leerprobleem. Vaak is het echter een fase in de normale meertalige ontwikkeling die vanzelf bijtrekt. Als dat niet zo is, zijn er meertaligheidsspecialisten en -logopedisten die het onderscheid kunnen maken tussen een stoornis of ontwikkelingssprong.

Het gaat bij meertalige kinderen dan vaak om:

- Gaten in taal: vertraging in woordenschat, moeite met spreken of begrijpen van de schooltaal.
- Technisch lezen is beter dan begrip.
- Problemen met het volgen van instructies
- Problemen met focus en aandacht (zware cognitieve taak om in een taal les te krijgen die je nog niet helemaal begrijpt, plus het schakelen).
- Uitdagingen met het leren van of werken met cijfers in de schooltaal.
- Langzame informatieverwerking.
- Moeite met het auditieve geheugen.
- Gesproken taal op een hoger niveau dan de schrijfvaardigheden.
- Problemen met het herinneren van concepten en woorden door minder begrip.

Taal leren is een cognitieve uitdaging. Het vraagt veel van de hersenen. Maar het goede nieuws is dat met twee of meer talen, de executieve functies op de langere termijn beter en sneller werken. Meertaligen zijn flexibeler door hun dagelijkse snelle schakelen tussen talen. Ook begrijpen ze vroeger hoe talen in elkaar zitten.

Ontwikkeling in de schooltaal

Bruggen bouwen

Uit onderzoek blijkt dat het ontmoedigen, het negeren of het uitsluiten van thuistalen, leidt tot gevoelens van schaamte en minder presteren.

Juist positieve ondersteuning en erkenning van de taal, cultuur en achtergrond leidt tot beter presteren en hoger welbevinden.

Omdat meertalige kinderen hun thuistaal niet kunnen 'uitschakelen' en dit een belangrijk onderdeel is van wie ze zijn, is het nodig om ruimte te bieden aan de verschillende talen. In hun achtergrond, cultuur en taal zit een rijkdom die ze meenemen. Je kunt ruimte bieden volgens drie modellen.

1. Op school of in de opvang geef je **ruimte** om de moedertaal te spreken. Met **afspraken** over het gebruik (bijvoorbeeld tijdens het spelen of op het schoolplein) maak je een scheiding tussen thuistalen en de schooltaal.
2. Je kunt het **talenbewustzijn** vergroten onder alle leerlingen, niet alleen bij de de anderstalige leerlingen. Laat de talen vergelijken, bespreek waarom mensen verschillende talen spreken en wat je met taal kunt doen. Dit helpt de “meta-linguïstische” vaardigheden. Deze zijn belangrijk voor het ontwikkelen van taal, het begrijpen van hoe taal in elkaar zit en het leren van nieuwe talen.
3. Meertaligheid inzetten als **bron** om te leren. Dit wordt ook wel functioneel veeltalig leren genoemd. Een strategie is **translanguaging**, hierbij zet je strategisch en planmatig alle talen die een kind spreekt in voor het leerproces. Je bouwt bruggen en laat de kinderen bruggen bouwen
4. tussen hun talen en de CAT (schooltaal). Dit model gaat ervan uit dat de kennis en vaardigheden die een kind al heeft verworven in een taal, ingezet gaan worden bij het aanleren van de schooltaal. Hiervoor zijn heel veel verschillende mogelijkheden.

Samenvatting

Het is belangrijk om bewust en planmatig om te gaan met anderstalige kinderen.

Positieve aanmoediging en acceptatie laten anderstalige kinderen voordeel halen uit hun meertaligheid. De hoge verwachtingen die jij als professional hebt van het kind, kunnen een self-fulfilling prophecy zijn. Na een inhaalslag kunnen ze beter gaan presteren dan gemiddeld. Uiteindelijk is meertaligheid geen probleem, maar een rijkdom om mee en van te leren!

Meer lezen

Haal meer uit meertaligheid. Omgaan met talige diversiteit in het onderwijs door Van Praag, Sierens, Agirdag, Lambert, Slembrouck, Van Avermaet, Van Braak, Van de Craen, Van Gorp en Van Houtte (2016). Acco.

Meertaligheid en onderwijs door Orhan Agirdag en Ellen-Rose Kambel (2018). Boom Uitgevers.

Rethinking the Education of Multilingual Learners door Jim Cummins (2021). Multilingual Matters

Rijke taal. Taaldidactiek voor het basisonderwijs door Erna van Koeven en Anneke Smits

Ruimte voor nieuwe talenten door de PO-raad (2017).

Scaffolding Language Scaffolding Learning door Pauline Gibbons (2015). Heinemann.

Talen die de school in komen door Lidy Peters (2021). Lannoo Campus.

OUDERS VAN ANDERSTALIGE KINDEREN

Specifiek voor anderstalige kinderen is de betrokkenheid van ouders bij hun ontwikkeling en de samenwerking met professionals belangrijk. Als ouders betrokken zijn bij de ontwikkeling, is dit goed voor het welbevinden en de leerprestaties. Deze betrokkenheid en samenwerking kan op verschillende manieren.

Kinderopvang & ouders

Op de kinderopvang is de samenwerking met ouders en hun betrokkenheid vanzelfsprekender dan bijvoorbeeld op de basisschool of het voortgezet onderwijs. Elke dag heeft de ouder contact met jou als professional. Voor meertalige kinderen is het belangrijk om te weten wat de verwachtingen zijn en wat de taalsituatie van het kind is als het kind op de opvang komt. Vervolgens worden ouders

meegenomen in de ontwikkeling.

Spreek je de taal van de ouders niet, of spreken zij geen Nederlands? Je kunt denken aan **nieuws twee keer communiceren**, zowel in een gesprek als op papier of via mail. Bij de oudere kinderen kun je vragen naar belangrijke basiswoorden in de thuistaal. Woorden zoals ja, nee, drinken, eten, toilet etc. kunnen helpen in sommige situaties.

Ouders & de basisschool

Ook van ouders van meertalige kinderen op de basisschool is het belangrijk om te horen wat hun verwachtingen en behoeftes zijn, wat hun taalsituatie is, en met welke achtergrond ze binnenkomen. Dit kan helpen om de juiste aanpak voor het meertalige kind te kiezen. Spreek je de taal van de ouders niet, of spreken zij geen Nederlands? Je kunt denken aan **nieuws twee keer communiceren**, zowel in een gesprek als op papier of via mail. Soms kan een tolk ook helpen.

Ouderbetrokkenheid op de basisschool kan betrokkenheid zijn bij de activiteiten in de klas of op school. Het kan ook de betrokkenheid bij het onderwijs thuis zijn, zoals het voeren van gesprekken over school, ondersteuning

bij huiswerk en aandacht voor wat er gebeurt op school. Elke vorm van ouderbetrokkenheid heeft een positief effect op meertalige kinderen. Voor de ouders helpt het als ze begrijpen hoe het schoolsysteem in elkaar zit en hoe ze hun kind het beste kunnen ondersteunen. Hierin kun je als professional de samenwerking zoeken.

Ouders en voortgezet onderwijs

Ook al zijn ouders minder betrokken op het voortgezet onderwijs als kinderen ouder worden, ze spelen een grote rol voor hun welbevinden en leerprestaties. Als professional kun je thuisbetrokkenheid bij de school vergroten door ouders te laten zien waar ze hun kind mee kunnen ondersteunen. Informatie over het schoolsysteem wordt ook door maatschappelijke organisaties in sommige gevallen aan deze ouders gegeven. Zo weten ouders wat zij kunnen verwachten van de school.

Wat kunnen ouders thuis doen

Ouders kunnen de taalontwikkeling van hun kind stimuleren door samen te lezen en voor te lezen. Dit kunnen ze het best doen in de taal die ze het best beheersen. Ook kunnen ze zorgen voor een taalrijk aanbod door te praten over onderwerpen van buitenshuis, bijvoorbeeld wat er op school en de opvang gebeurt, wat de lesstof is, en wat er in de omgeving speelt. Net zoals op school en in de opvang, is het belangrijker om de taal goed mee te krijgen dan de hoeveelheid uren die er worden gesproken.

Ouders kunnen dit taalgebruik ook bewust plannen. Als kinderen een taal verliezen, dan heeft dat effect op de opvoeding. Ook missen ze de verbinding met familie, een gemeenschap en een cultuur.

Meer informatie over meertaligheid voor ouders in verschillende talen is beschikbaar in [deze brochures](#) van [meertaligheid.be](#).

(LEREN) LEZEN & SCHRIJVEN

Lezen en voorlezen is voor anderstalige kinderen heel belangrijk. Het is belangrijk voor het ontdekken van de wereld en hun taalontwikkeling, maar ook voor de socio-emotionele ontwikkeling en binding (bij voorlezen).

Jonge kinderen

Voor jonge anderstalige kinderen is er veel bekend over voorlezen. Juist voor deze groep is veel voorlezen belangrijk. Ouders kunnen thuis voorlezen in de taal die ze het best beheersen. Het is juist goed als ze het niet in het Nederlands doen, als ze dat niet goed spreken. Voor het kind is het een manier om de thuistaal te ontwikkelen en zo aan een sterke taalbasis te bouwen. Van een aantal prentenboeken zijn er vertalingen in veel talen. Een boek dat je in

de groep voorleest, is soms ook beschikbaar in veel talen. Ouders kunnen dit dan thuis ook voorlezen in de thuistaal. Zo krijgen kinderen het twee keer mee. Digitale prentenboeken met een voice-over helpen de taalontwikkeling van het Nederlands. Volgens onderzoek zijn ze juist effectief voor anderstalige kinderen. Ze kunnen er zelfstandig of met hun ouders naar luisteren en kijken.

Beginnende en gevorderde lezers

Leren lezen in beide talen kan tegelijk. Als een kind toch moeite heeft op school, is het advies voor de ouders: focus eerst op de schooltaal en start de lees- en schrijflessen in de tweede taal daarna weer op.

Als ze uiteindelijk kunnen lezen en schrijven in twee talen, gaan ze het uiteindelijk beter doen op school. Dit effect is zo groot dat kinderen

die in twee talen kunnen lezen en schrijven, beter presteren dan hun eentalige klasgenoten. Van ouders vraagt dit natuurlijk een grotere inspanning om het bewust te plannen.

Leesplezier is belangrijk als de taal een drempel is. Zorg voor teksten die motiveren en binnen de belevingswereld liggen. Ook oudere kinderen kunnen voordeel halen uit het aanbod van een boek in twee talen.

Meer lezen

Digitale prentenboeken en het onderzoek hierover via [onderwijskennis.nl](https://onderwijskennis.nl/onderwijskennis.nl/effectieve-interventie-digitale-prentenboeken):
[onderwijskennis.nl/effectieve-interventie-digitale-prentenboeken](https://onderwijskennis.nl/onderwijskennis.nl/effectieve-interventie-digitale-prentenboeken)

Bereslim biedt digitale prentenboeken.

Deze reader geeft je inzicht in de ontwikkeling van anderstalige kinderen van 0-18 jaar. Het welbevinden van anderstalige kinderen en hun meertalige ontwikkeling staan centraal.

Bij het werken met anderstalige kinderen spelen verschillende culturele achtergronden, ervaringen, leefsituaties, taalvaardigheden en verschillende fases van ontwikkeling. De reader bespreekt praktische handvatten die je kunnen helpen met een optimale aanpak voor elk anderstalig kind.

**DEZE READER IS
ONDERDEEL VAN HET PROJECT
ANDERSTALIGE KINDEREN
VAN SAMEN VOOR RYAN.**

In dit project van de Gemeente Steenwijkerland delen we onder andere kennis rondom **Anderstalige kinderen** en vertalen deze naar de concrete praktijk.

Waardevolle kennis - vertalen naar de praktijk - samen leren en ontwikkelen
www.samenvoorryan.nl

SAMEN VOOR RYAN